No. 1385 Zaterdag 16 Juli 1910 27ste Jaargang.

# AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2.— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f 0.50; voor elken regel meer 7½ cts.

BUREAUX VAN DIT BLAD
REDACTIE: Waterkant, Otrabanda, No. 223
ADMINISTRATIE: Plein Concordia, No. 129, Pietermaai

Es Courant aki ta sali toer dia Sabra.
Su prijs di abonnement ta fl. 2,— pa tres luna pagá padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire. Aruba. St. Martin (P. H.), St. Eustatius i Saba fl. 10.— pa anja
Un numero sol fl. 0.15.
Anuncio di 1 te 7 regel f 0.50 cada regel mas 7½ cts.

Curaçao, 15 Juli.

## DE STA. BARBARA-QUAESTIE.

De *Curaçaosche Mijnwet* is verleden jaar tot stand gekomen „geenszins om den onwil, van één der eigenaren van Sta. Barbara te breken, zooals Minister IDENBURG uitdrukkelijk verklaarde, maar allereerst om te komen tot een behoorlijke regeling van het mijnwezen in Curaçao.

Verder bedoelde de wet voor de toekomst te verzekeren, „dat phosphaatgroeven, die op het oogenblik niet geëxploiteerd worden, wel zullen worden geëxploiteerd, indien dit loonend mogelijk is."

Om dit te kunnen weten, moest er eerst een deskundig onderzoek in de mijnen van Sta. Barbara plaats hebben. Met dit onderzoek, nu, werd een paar maanden geleden begonnen door den Heer DUIJFJES, mijnbouwkundige van het Gouvernement, die bereids een verslag heeft ingezonden.

Thans werd wederom door den Gouverneur een Ontwerp ingediend bij den Kolonialen Raad ter goedkeuring van een Verordening ter uitvoering der Curaçaosche Mijnwet.

In deze laatste Wet werden de algemeene grondbeginselen vastgelegd, in de toekomstige Verordening zal worden bepaald op welke wijze in ieder bijzonder geval de algemeene regels der Mijnwet zullen worden toegepast.

De Sta. Barbaraquaestie werd derhalve in de laatste maanden geregeld verder afgewikkeld.

Hopen wij, dat zij nu ook spoedig beëindigd zal zijn.

Reeds vertoonen zich verblijdende teekenen, die, zooal niet op eenige toenadering, dan toch op nieuwe activiteit bij de partijen wijzen. Nieuwe voorstellen werden gedaan, nieuwe besprekingen uitgelokt. Een chimicus en een ingenieur zijn daarop verleden maand uit Engeland hier aangekomen, terwijl maar steeds het gerucht blijft gaan, dat de werkzaamheden op Sta. Barbara spoedig zullen worden hervat.

Onder deze omstandigheden hebben wij de nieuwe Verordening met verhoogde belangstelling begroet, en met alle aandacht gelezen. De leden van den Kolonialen Raad zullen zeer zeker met den noodigen ernst dit Ontwerp in studie nemen. Het kan voor onze Kolonie van het hoogste gewicht worden. Blijken de Barbara-mijnen werkelijk zoo rijk en overvloedig, als wordt verteld, dan kan bij een geregelde ontginning dezer schatten onze economische toestand heel wat verbeteren. De Koloniale Kas immers zal er direct en indirect menig voordeeltje van genieten, terwijl honderden handen er werk en brood zullen vinden.

Om onzen Lezers eenig denkbeeld te geven van de strekking der Verordening zullen wij de voornaamste artikelen hier laten volgen.

Art. 45.

1) Met de opsporing moet binnen den tijd van één jaar na den datum, waarop de vergunning verleend is, een aanvang zijn gemaakt.

Art. 46.

Indien door den Gouverneur wordt beslist, dat niet tijdig met de opsporing een aanvang is gemaakt of, indien geen schriftelijke kennisgeving bedoeld in het tweede lid van art. 45 is ingediend, wordt overeenkomstig de artt. 61 en 62 de vergunning ingetrokken.

Art. 48.

1) Het verzoek om verlenging wordt afgewezen indien niet is aangetoond, dat de houder der vergunning diligent is geweest.

2) Het verzoek om verlenging wordt mede afgewezen indien door den houder der vergunning niet door aanbieding van kwitantiën is aangetoond, of indien niet op andere wijze aan den Gouverneur is gebleken, dat de aan vast recht verschuldigde bedragen zijn betaald.

3) Onder diligentie wordt verstaan, dat van de vergunning ernstig gebruik is gemaakt, in dien zin, dat de werkzaamheden op het terrein zoo regelmatig mogelijk zijn voortgezet en alleen door omstandigheden onafhankelijk van den wil van den houder der vergunning nog niet tot zoodanig resultaat hebben geleid dat op grond daarvan eene aanspraak op concessie geldend gemaakt kan worden.

4) Teneinde te kunnen beoordeelen of de houder der vergunning diligent is geweest, moet bij het verzoek om verlenging — voor de eerste maal — worden overgelegd een zakelijk verslag nopens de werkzaamheden welke gedurende en na afloop van het eerste jaar van den vergunningstermijn op het onderzoekingsterrein hebben plaats gehad, en nopens hetgeen overigens is verricht, met vermelding van de resultaten dier werkzaamheden en verrichtingen. Een verzoek om verlenging waarbij geen verslag is overgelegd wordt dadelijk afgewezen.

Art. 60.

1) De vergunning wordt ingetrokken:

*a.* ingeval niet binnen den in art. 45 daarvoor bepaalden tijd met de opsporing is aangevangen;

*b.* op vordering van de rechthebbenden op den grond of van derde belanghebbenden, ingeval de opsporingen worden ondernomen zonder dat te hunnen opzichte is voldaan aan de bepalingen van art. 173.

2) De vergunning kan worden ingetrokken:

*a.* ingeval de houder der vergunning aan eene der daarbij gestelde voorwaarden niet voldoet;

*b.* hetzij voor het geheele onderzoekingsterrein, hetzij voor een gedeelte daarvan, op het verzoek van den houder der vergunning. Dit verzoek wordt in tweevoud ingediend aan den Gouverneur. Op de beide exemplaren van het verzoekschrift worden dag en uur der indiening aangeteekend en een exemplaar wedergegeven. aan den verzoeker ter hand gesteld. Binnen drie maanden na den dag der indiening wordt op het verzoek beschikt.

Art. 61.

1) De intrekking eener vergunning tot opsporing geschiedt door den Gouverneur.

2) De beschikking, waarbij eene vergunning wordt ingetrokken vermeldt de gronden waarop de intrekking rust en wordt, tenzij de intrekking op eigen verzoek is geschied, aan den houder der vergunning gerechtelijk beteekend.

Art. 62.

1) Tot de intrekking eener vergunning als bedoeld in art. 60 eerste lid sub *a* wordt overgegaan zoodra ingevolge art. 46 is beslist dat niet tijdig met de opsporing een aanvang is gemaakt.

2) De beschikking, waarbij eene vergunning ingevolge het eerste lid van dit artikel is ingetrokken, wordt in de Curaçaosche Courant bekend gemaakt.

Art. 63.

1] Behoudens het bepaalde bij het tweede lid van dit artikel wordt tot de intrekking op vordering van de rechthebbenden op den grond of van derde belanghebbenden en om reden de houder der vergunning niet aan eene der daarbij gestelde voorwaarden heeft voldaan, niet overgegaan dan nadat de houder der vergunning in de gelegenheid is gesteld om binnen een bepaalden bekwamen termijn voor zijne belangen op te komen.

2] Wanneer wordt gebruik gemaakt van de bevoegdheid om de vergunning in te trekken om reden dat de houder niet heeft voldaan aan de voorwaarde, dat hij het door hem verschuldigd vast recht op de daarvoor bepaalde tijdstippen moet voldoen, wordt de houder der vergunning niet vooraf in de gelegenheid gesteld om voor zijne belangen op te komen.

Art. 64.

1) Van de beschikking waarbij een vergunning op vordering van rechthebbenden op den grond of van derde belanghebbenden is ingetrokken, wordt aan den verzoeker afschrift verleend.

2) Van de beschikking waarbij de vordering van rechthebbenden op den grond of derde rechthebbenden om intrekking eener vergunning is afgewezen, wordt zoowel aan den verzoeker als aan den houder der vergunning afschrift verleend.

3) De beschikkingen in dit artikel bedoeld worden in de Curaçaosche Courant openbaar gemaakt.

*Wordt vervolgd.*

## EDUARD VII EN HET KATHOLICISME.

Onder de onmiskenbare deugden en verdiensten, die Eduard VII — ondanks de tekortkomingen in zijn beste levensjaren — bij zijn dood ter eere mogen nagegeven worden, is er voor zijn katholieke onderdanen vooral *één* goede eigenschap, waarom zij de nagedachtenis van den overleden koning steeds bijzonder zullen eeren. En dat is zijn onbevangen, welwillend optreden jegens het katholicisme, waardoor hij een sterke tegenstelling vormde met het starre Anglicaansch fanatisme zijner voorgangers op den Engelschen troon.

De geschiedenis der betrekkingen van Eduard VII met drie achtereenvolgende Pausen, van zijn verhouding tegenover zijn katholieke onderdanen en de door hen beleden geloofsleer vormt niet de minst fraaie bladzijde van Engelands godsdienstgeschiedenis.

Reeds bij koningin Victoria openbaarde zich, althans in haar laatste regeeringsjaren, zekere toenadering tot haar katholieke onderdanen en het katholicisme in het algemeen, waardoor een zekere strooming van godsdienstvrede en van welwillende verdraagzaamheid over het land kwam, die de ontwikkeling van het katholicisme in Engeland zeer ten goede kwam.

't Is waar dat die gevoelens bij de moeder van Eduard VII eerst vrij laat aan den dag traden. Toen kardinaal Wiseman zich voor het eerst in het purper voor haar vertoonde, kon zij een gevoel van hooghartigen afkeer niet weerhouden; maar op het laatst van haar regeering werd toch de officieele briefwisseling tusschen de koningin en Paus Leo XIII in veel hartelijker bewoordingen gevoerd dan anders in dergelijke staatsstukken gebruikelijk zijn; en vergeten wij niet dat zij het was, die Lord Curzon tot onderkoning van Indië benoemde en aldus een der hoogste posten in het rijk toevertrouwde aan een man, die door zijn bekeering tot het katholicisme voor een groot deel der Engelsche samenleving onmogelijk scheen geworden.

Eduard VII zette niet alleen deze traditie voort, maar scheen ze met opzet nog sterker te willen doen uitkomen. Hij was de eerste Engelsche souverein na de Hervorming, die officieel de H. Mis bijwoonde, niet alleen in het buitenland maar in zijn eigen hoofdstad. En het verdient vooral de aandacht, dat dit niet geschiedde op aandrang van zijn omgeving, maar dat hij hierin zijn persoonlijk inzicht volgde.

* * *

Toen hij in 1841 geboren werd, was de zoogenaamde Oxford-beweging, dat is de catholiseerende beweging in de Anglicaansche Kerk nog maar van weinig beteekenis, en Newman moest nog vier jaren van twijfel en inwendigen strijd doormaken vóór hij de waarheid erkende. Koningin Victoria toonde zich altijd vijandig tegenover Newman's denkbeelden. Wat den prins-gemaal Albert betreft, deze was geheel doordrongen van de materialistische denkbeelden der XVIIIe eeuw. Hoe hij de eerste plichten van het koningschap opvatte, kon het best

## VARIA.

### Misbruik van aspirine.

Het aspirine staat, zegt het Med. Weekblad, tegenwoordig in het zenith van zijn roem, en ieder medicus weet het middel te waardeeren. Of die waardeering zich ook uitstrekt tot het feit, dat talrijke menschen met een buisje aspirine-tabletten in den zak loopen, om bij ieder gevoel van malaise een asperientje door het keelgat te laten jagen, is aan redelijken twijfel onderhevig. Het schijnen vooral dames, jonge en oude, te zijn, die zich ware „asperinophagen" betoonen, en iedere klacht over onwelzijn, zoowel bij zich zelve als bij anderen, met een asperientje trachten te verjagen. Het onredelijk gebruik van asperine, dat, een afstammeling van salicylzuur, er de familietrekken medegenomen heeft, mag niet als iets onschuldigs worden beschouwd.

Nog afgezien van het bij sommige menschen aanwezige salicylisme, waarbij huidaandoeningen en zelfs versterf van de huid, oorsuizen, slecht zien, deliria, neus- en nierbloedingen, toevallen, etc. zijn voorgekomen en beschreven, terwijl het salicylzuur zelfs gevallen met doodelijken afloop op zijn kerfstok heeft, mag niet worden vergeten, dat salicylverbindingen bij nier- en hartaandoeningen en bij vele menschen ook op de maag en spijsvertering een ongunstigen invloed oefenen.

### Schaken door de ruimte.

Een merkwaardige toepassing van een der scherpzinnigste ontdekkingen van den menschelijken geest werd kortelings gedaan aan boord van het Nederlandsche stoomschip „Oranje" der maatschappij „Nederland".

Toen de „Oranje" op weg naar Indië een dag reizens van Aden was, verliet het Engelsch mailschip, de „Morea", deze haven om denzelfden kant uit te gaan. De „Oranje" seinde de „Morea" om berichten. Een oogenblik later kwam er een lang telegram met allerlei nieuws. Hierbij had een Engelschman een uitdaging gevoegd tot een schaakpartij met één of meer van de passagiers van de „Oranje". Het idee van den Brit viel in goede aarde. De wedstrijd zou den volgenden morgen, Woensdag 16 Maart, om tien uur aanvangen. Op het afgesproken uur waren de spelers present. De „Oranje" seinde te zullen beginnen als uitgedaagde partij, maar daar kwam niets van in. Het antwoord was: „Klaar, gooi een geldstuk op, wie beginnen zal. Dan kan ik zeggen of 't kruis of munt is, als gij het gedaan hebt."

Zoo gezegd, zoo gedaan. Een geldstuk werd geworpen, de Engelschman raadde verkeerd, zoodat de Nederlandsche partij wit had. Toen is de schaakpartij begonnen.

De partij heeft 5 à 6 uren geduurd, die over twee dagen werden verdeeld. Na den 36sten zet heeft Holland zich overgegeven en seinde „Opgegeven. Met gelukwensch." Enkele minuten later kwam er een antwoord van den volgenden inhoud: „Mr. L. bedankt zeer voor het spel en verzoekt uw speler te zeggen, dat hij te Colombo bij u aan boord zal komen, om met hem kennis te maken. Onze passagiers danken ook voor het spel."

Wat zou de wijze leermeester van den jongen Perzischen vorst, die het Koninklijk spel uitdacht, wel zeggen, als hij dit nog eens vernam?

Toch was hij zeker een even groote geest als de vinder der draadlooze telegraphie.

### Missie-arbeid en wetenschap.

Over de vogelwereld in China heeft een missionaris der Lazaristen het meest beteekenende werk geleverd, nl. Pater Armand David. Toen hij in 1862 als missionaris naar Peking werd gezonden, vatte hij het plan op in het missiehuis aldaar een zoölogisch museum aan te leggen. Met enthousiasme en bekwaamheid begon de Pater zijn arbeid en weldra bewees hij waarlijk geniaal te zijn. In korten tijd had hij door zijn „strooptochten" in de provincie Tshilli en het zuiden van Mongolië, als ook door langer verblijf in de verschillende missiestaties een rijk en voortreffelijk opgezet museum bijeengebracht, waarin alle takken der zoölogie, de botanie, de geologie en de palaeontologie vertegenwoordigd waren. De dierenwereld in Noord-China vertoonde een rijkdom aan vormen, buiten verwachting, daaronder geheel nieuwe en deels merkwaardige. Daar het grootste deel der verzameling naar Parijs gezonden werd, werden zij spoedig grondig bestudeerd. Op aandrang van het genootschap van den Jardin des Plantes te Parijs, ondernam David nu groote reizen, voornamelijk drie, waarvan de tweede in 1869 naar Si-tschuen de gewichtigste was. Om eenige getallen te noemen: David vond 200 soorten wilde zoogdieren, waarvan 63 soorten als nieuw, en 807 vogelsoorten, waarvan 65 nog onbekend waren. Verder gewerd den natuurvorschers door Davids bemiddeling een groot aantal kruipend gedierte, kikvorschen, visschen, weekdieren en insecten en duizenden planten, o. a. 25 soorten Rhodendron en 40 nieuwe soorten van de Primula. — Als het merkwaardigste dier, dat hij gevonden had, beschouwde David den ursus menanoleucus. Dit was een soort beer, die het midden hield tusschen een beer en een kat. In Europa is die alleen maar bekend door de 4 exemplaren, welke David zijn Parijschen vrienden toezond. Een ander merkwaardigheid is de Elaphurus Davidianus, een wezen, waarvan de Chineezen zeggen, dat het 't gewei heeft van een hert, de pooten van een koe, den nek van een kameel en den staart van een ezel. Deze soort werd gefokt in het keizerlijk park, maar was overigens uitgestorven. Na veel moeite gelukte het Da. vid een exemplaar machtig te worden en naar Europa over te zenden.

### Moderne techniek.

De Engelsche scheikundige sir William Ramsay heeft een weegschaal gemaakt, die in gevoeligheid alle andere weegschalen ver overtreft, want met de hulp hiervan kan men de gedeelten van grammen afwegen,

blijken uit het woord, dat hij eenmaal richtte tot den jongen prins van Wales. Het was bij gelegenheid der inwijding van de Beurs. Er was een feestmaal gehouden en bij het verlaten der zaal, sprak hij tot den toekomstigen koning in vollen ernst: „Verzuim nooit dezen dag als een der mooiste van uw leven te beschouwen." Ziedaar de omgeving, waarin de toekomstige Eduard VII opgroeide.

Het was zijn breedheid van geest, die hem over de vooroordeelen zijner familie moest doen heenstappen.

Dat bleek al toen hij, op achttienjarigen leeftijd toevallig te Rome vertoevende, er op stond een bezoek te brengen aan Pius IX, die hem den 3en Februari 1859 ontving. Het onderhoud kon toen natuurlijk niet van beteekenis zijn: maar dit kon niet gezegd worden van de gesprekken, die hij had met Leo XIII, welken Paus hij driemaal bezocht als prins van Wales en eenmaal als koning van Engeland (27 April 1903), een feit dat zich niet had voorgedaan sedert de tijden der Plantagenets.

Dit laatste onderhoud was zeer lang, zeer hartelijk en liet in den geest des konings een diepen indruk achter. Een reis naar Ierland, die de vorst kort daarop maakte, gaf hem gelegenheid, het gewicht te doen uitkomen, dat hij aan het bezoek bij den Paus hechtte.

Toen Leo XIII stierf, sprak Eduard VII te Kingstown aan wal stappende, deze woorden: De dood van Z. H. den Paus bedroeft de harten van een menigte mijner onderdanen; ik deel die droefheid, terwijl ik mij de beminnelijkheid herinner, waarmee Z. H. mij heeft ontvangen, en het belang dat hij altijd gesteld heeft in den voorspoed van mijn volk."

Dit waren meer dan louter diplomatieke betuigingen. Trouwens had Eduard VII reeds vroeger zijn welwillendheid jegens het katholicisme getoond.

Omstreeks 1873 huwde miss Mary Fox prins Ludwig von Liechtenstein. Koning Eduard VII, toen nog prins van Wales, woonde de huwelijksinzegening bij. Dit was de eerste maal sinds de zeventiende eeuw dat een erfgenaam der Britsche kroon de H. Mis bijwoonde. Graaf Beust wijst in zijn gedenkschriften op het feit als op een „buitengewone gebeurtenis".

De bladen echter spraken er niet van.

Dit was niet zoo in Februari 1908, toen Eduard VII als gekroond souverein met zijn tegenwoordigheid den lijkdienst vereerde, die in de St.-Jameskerk werd opgedragen voor de zielerust van koning Carlos van Portugal. De Protestantsche Bond ging daar heftig over te keer en bracht een protest uit, waarin hij verklaarde „met droevige verbazing de tegenwoordigheid van Z. M. bij een mis voor de dooden te beschouwen." Maar de koning had daaromtrent zijn eigen inzicht en had den moed dienovereenkomstig te handelen. In 1909 ging hij ook te Mariënbad naar de mis op den verjaardag van keizer Frans Jozef.

* * *

In een land, waar men zoo aan vormen hecht als Engeland en waar de vrees om een precedent te stellen of van precedenten af te wijken om zoo te zeggen deel uitmaakt van de Grondwet, is dit een merkwaardig moedige houding. De „katholieke nieuwigheden" van Eduard VII hielden daarmee niet op. Volgens een bestendige overlevering mochten de koninklijke prinsessen niet anders dan protestantsche vorsten huwen. Dit kwam in de praktijk hierop neer dat alle Engelsche prinsessen een man zochten in Duitschland.

Eduard VII brak met die eentonige sleur. In 1893 al gaf hij zijn toestemming tot het huwelijk van prinses Mary, dochter van den hertog van Edimburgh, met prins Ferdinand van Rumenië, van den katholieken tak der Hohenzollerns. En ondanks het getier der Puriteinen begunstigde hij uit alle macht het huwelijk van prinses Ena van Battenberg met koning Alfons XIII van Spanje.

Hiermee is enkel in korte trekken de godsdienstige politiek van Eduard VII tegenover zijn katholieke onderdanen weergegeven. De trekken zijn teekenend.

De *katholieke „Tablet" van Londen*, waaraan ze zijn ontleend, haalt er nog verscheidene andere aan: de tusschenkomst bij de Italiaansche regeering ten gunste der Iersche kloosterlingen, gevestigd te Rome; decoraties en hooge staatsambten aan katholieken verleend, herhaalde bezoeken aan katholieke gasthuizen, gestichten, kloosters, heiligdommen enz. (Lourdes b. v.) De lijst zou te lang zijn om mee te deelen. Stippen wij alleen nog aan dat koning Eduard bijzonder bevriend was met Pater Vaughan van de Sociëteit van Jesus.

Meer dan eens, b.v. te Cannes in 1898, ging hij diens preeken hooren en meer dan eens droeg hij uit zijn beurs bij tot diens goede werken.

De resultaten van een dergelijke houding hebben zich sedert lang laten voelen. Langzamerhand is de protestantsche wrok geweken en het katholieke leven heeft zich in het oude Engeland weer vrijelijk kunnen ontplooien. Verscheiden malen leden zijn katholieken tot ministers benoemd. Negen zijn er thans afgevaardigden in het parlement (buiten de Ieren gerekend). De lordmayor van Londen is katholiek. De rol van Eduard VII in deze groote verandering ten goede is groot en mooi geweest; het was die van een echt staatshoofd, die zijn land sterker, gelukkiger, meer eensgezind wil achterlaten dan hij het gevonden heeft.

# Eerste Kamer.

## HANDELINGEN.

*IV. Verhooging en wijziging van de koloniale huishoudelijke begrooting van Suriname voor het dienstjaar 1908 (200);*

*V. Vastelling van het slot der rekening van de koloniale uitgaven en ontvangsten voor Suriname over het dienstjaar 1906 (201),*

De wetsontwerpen worden achtereenvolgens zonder beraadslaging, zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

*VI. Aanvulling en verhooging v/h XIde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1910 [212].*

De beraadslaging wordt geopend.

De heer **Barge**: Mijnheer de Voorzitter! Een enkel woord, meer naar aanleiding van dan wel over dit wetsontwerp, want het is immers een noodzakelijk gevolg van vroeger goedgekeurde en gedeeltelijk reeds uitgevoerde plannen, welke de verbetering van den economischen en financieelen toestand van Suriname beoogen.

Hoezeer ook toejuichende de richting, die in de latere jaren aan onze koloniale politiek is gegeven en hoezeer ook ingenomen met het streven om den financieelen en economischen strijd in de koloniën van uit het moederland krachtig te steunen, zoo is bij mij toch vaak twijfel gerezen of de middelen welke men daartoe in West-Indië, speciaal in Suriname, gebruikt, wel altijd de juiste waren.

Ik heb den toestand in die kolonie reeds sedert lang donker ingezien en ik vrees dat eenige der middelen, welke men aanwenden wil om de kolonie uit haar verval op te heffen, juist zouden bijdragen om den financieelen druk, waaronder zij gebukt gaat, nog te verergeren.

In deze ongunstige meening werd ik niet weinig versterkt door een in den laatsten tijd uitgekomen brochure van baron Schimmelpenninck van der Oije, welke ik ten zeerste bij den Minister ter overweging aanbeveel. Ik zou niet gaarne onderschrijven alles wat de schrijver daarin mededeelt en ik stem niet in met elk oordeel van hem, maar toch in het algemeen geloof ik, dat hij een zeer juist en helder beeld van den toestand der kolonie geeft. In elk geval, zijn oordeel, zijn raadgevingen en zijn opmerkingen acht ik ten zeerste behartigingswaardig. Immers, baron Schimmelpenninck van der Oije is niet de eerste de beste in deze zaak; hij behoort tot de schranderste Nederlanders die in de laatste 40 jaren in Suriname voet aan wal hebben gezet, hij was daar onder acht opvolgende Gouverneurs administrateur van financiën; was lid van den raad van bestuur, en is daar nog als grondeigenaar en planter, dus als deskundige en belanghebbende, woonachtig.

Het oordeel van den heer Schimmelpenninck over de toestanden aldaar is zeer ongunstig, hij ziet den toestand zeer treurig in, en vele middelen die in den laatsten tijd zijn aangewend om de kolonie op te heffen kunnen zijn goedkeuring niet verwerven. Hij meent, en naar mijn oordeel toont hij aan, dat ze den toestand nog zou verergeren.

Wat mij betreft, ik meen, dat een van de hoofdoorzaken van al dat getob in Suriname is, dat men de omstandigheden niet altijd zóó in het oog heeft gevat als ze inderdaad zijn. In een land toch, bijna viermaal zoo groot als Nederland en dat slechts 90000 inwoners telt, nog niet zooveel als de stad Utrecht alleen, kan men toch niet bij de ontwikkeling van de financieele en economische toestanden dezelfde regelen toepassen als in meer bevolkte landen. Zoo is het zeker in het algemeen een zeer gezonde koloniale politiek om door den aanleg van verkeerswegen, kanalen, spoorwegen enz., het achterland voor de exploitatie te openen, maar onder één voorwaarde: dat er niet alleen zijn uitgestrekte stukken grond, maar ook handen en armen om die exploitatie te bewerkstelligen en vooral: financieel sterke ruggen om de zware kosten van die zoogenaamde productieve werken te dragen, tot die werken inderdaad zelf de kosten produceeren. Zoo is het met alles. Noch het bestuur, noch de rechtspleging, noch de zorg voor veiligheid en rechtszekerheid kunnen in een aan bevolking zoo arme kolonie op denzelfden voet worden geschoeid als in aan bevolking rijke landen, b. v. Oost-Indië. Ik meen dat men in het algemeen bij de regeling van het bestuur in Suriname te veel het oog gehad heeft op onze Oost-Indische toestanden en niet genoeg op de werkelijke toestanden van Suriname zelf heeft gelet.

Dit is een punt van zeer groot gewicht, naar mijn bescheiden meening, maar waarover ik meen nu niet verder te moeten uitweiden. Ik hoop later nog wel in de gelegenheid te zijn — bijv. bij de Surinaamsche begrooting — daaromtrent met Zijn Excellentie nader van gedachten te wisselen.

Eén enkele opmerking zij mij nog veroorloofd, nl. deze. In de Memorie van Antwoord zegt de Minister, dat bij het trachten naar verbetering van de toestanden in Suriname verandering van stelsel niet in beschouwing dient te komen, maar mij dunkt toch, dat, waar niettegenstaande de door den Minister aangehaalde en gaarne erkende en gewaardeerde langjarige en krachtige pogingen van het Koloniaal Bestuur de toestand toch niet beter wordt, zoodat de uitgaven nog voortdurend stijgen en de inkomsten niet naar verhouding vermeerderen, en de algemeene toestand zóó treurig is, dat de heer Schimmelpenninck niet aarzelt van een bankroet der kolonie te spreken, mij dunkt, zeg ik, dat daar wel aanleiding is om de vraag te overwegen of misschien niet het stelsel zelf aan een radicale verbetering van den toestand in den weg staat.

De heer **De Waal Malefijt**, Minister van Koloniën: Mijnheer de Voorzitter! Ik dank den geachten afgevaardigde zeer voor zijn opmerking en ik wil mij ook gaarne bij hem aansluiten, waar hij prijst de verdiensten van den heer Schimmelpenninck, die ook onlangs in zijn brochure heeft blijk gegeven, dat hij nog altijd evenveel belang blijft stellen in den bloei der kolonie.

Maar de geachte spreker zal zelf zeker niet van mij verlangen, dat ik op dit oogenblik reeds zal ingaan op zijn verreikende beschouwingen. Ik bepaal mij er dus toe thans alleen te zeggen, dat de volle aandacht der Regeering juist in deze tijden is gevestigd op de kolonie Suriname evenzeer als op de nabijgelegen kolonie Curaçao. Het is zeer zeker waar, dat Suriname op het oogenblik een crisis doormaakt, waarvan nog niet gezegd kan worden of zij daarin zal overwinnen, maar of ten slotte tot de invoering van een geheel ander stelsel van beheer in die kolonie zal moeten worden besloten kan nu nog niet worden uitgemaakt. Er worden thans tal van middelen aangewend om de welvaart en den bloei van de kolonie te bevorderen en aan den anderen kant worden bezuinigingen aangebracht waar dit pas geeft. Wanneer het mij gegeven mocht zijn om de aanstaande begrooting hier te verdedigen, dan hoop ik, dat men de vruchten van dat streven in dit opzicht zal kunnen waardeeren, maar zoolang nog niet gebleken is, dat de pogingen die worden aangewend schipbreuk hebben geleden, zou ik meenen, dat men nog niet moet streven naar invoering van een geheel ander stelsel.

Ik kan overigens den geachten spreker de verzekering geven, dat hetgeen door hem is in het midden gebracht, door mij met ernst zal worden overwogen."

De beraadslaging wordt gesloten en het wetsontwerp zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

# BONAIRE.

### Waterverschaffing.

I.

PUTTEN.

Eenige jaren geleden ging er in Duitschland de mare, dat er een man was opgestaan, sindsdien algemeen bekend als „de landraad van Uslar" —(Hannover),—; die een wondere gave bezat. Slechts met een berkenroede in de hand wees hij de plaatsen aan, waar op een zekere diepte water in den grond zat. En steeds bleek bij het graven van een put, dat de man zich niet bedrogen had. Daar is in den beginne heel wat den draak gestoken met dien man, totdat door zijn toenemend succès de feiten niet meer te loochenen waren en hem van regeeringswege zelfs de opdracht gewerd, in de waterarme streken van Duitschland's kolonie Zuid-West-Afrika naar wateraderen te gaan zoeken. Twee jaar is hij daar, naar 't schijnt met evenveel geluk, werkzaam geweest. Aan den Keizer heeft hij verslag van zijn zending gebracht en in tegenwoordigheid van Z. M. een lezing over dat onderwerp gehouden. Reeds kort na zijn terugkeer uit Afrika volbracht hij een nieuw kunststuk. Te Hoisdorf wees zijn tooverstaf een plaats aan, waar men op 10 M. diepte water zou vinden. Bij het boren stiet men reeds op 8 M. diepte op een rijke waterader.

Het is wèl jammer, dat *onze* landraden die geheimzinnige kunst van hun Duitschen collega niet machtig zijn; voor onze kolonie zou het een onschatbaar voordeel zijn, dien landraad van Uslar een paar jaar in ons midden te hebben. Daar zou werk in overvloed voor hem te vinden zijn. Toch schijnt die Duitsche landraad niet de eenige te zijn met de gave toebedeeld, want in dienzelfden tijd ongeveer las ik in de bladen, dat ook in het Moederland o. a. in Limburg en in den Achterhoek iemand woonde, op wiens aanwijzing reeds tal van putten met succès gegraven waren.

Waterputten zullen er in onzé kolonie wel altijd noodig zijn. Hoe grooter het aantal, des te beter zal het belang onzer bevolking gebaat worden en de algemeene gezondheidstoestand er bij winnen. Vooral voor het drenken van het vee zijn ook tanki's onmisbaar, doch nooit zullen zij een goeden waterput kunnen vervangen. Op zich zelf reeds is een tanki, dat het geheele jaar dóór water houdt, een zeldzaamheid.— Doch op plaatsen zooals op Rincon, waar het tanki-water ook door veel menschen gedronken wordt, is het gevaar voor het uitbreken of snel verspreiden eener besmettelijke ziekte bv. typhus of dysenterie volstrekt niet denkbeeldig. Meer dan eens reeds kwamen buikziekten hier voor. Een tanki kan onmogelijk hygienisch zuiver drinkwater leveren. Een ieder kan zich elk oogenblik overtuigen, hoe dat water onophoudelijk verontreinigd wordt. Altijd is het troebel, dikwijls lijkt het meer op aftreksel van klei.

Zoolang onze kolonie niet in het bezit is van zoo'n „landraad van Uslar", zullen wij ons bij het maken van putten nog met de oude methode moeten behelpen, die echter gelukkig enorm voor verbetering vatbaar is.— Ik geloof niet, dat tot nu bij den aanleg vooral van gouvernementsputten van een eigenlijke methode spraak is geweest. Met den aanleg bedoel ik voorloopig nog niet de wij-

---

die achter de komma 8 nullen en in het negende decimaal een cijfer hebben. De weegschaal bevindt zich in de kelderruimten van zijn laboratorium in een halfdonker vertrek. De weegschaal is zoo gevoelig, dat zelfs de geringe verwarming, die een electrische lamp veroorzaakt, haar nauwkeurigheid beïnvloedde. De evenaar, die slechts enkele duimen lang is, ziet er uit als een glazen draad van een spinneweb, hij bestaat echter uit kwarts, dat voor warmte minder gevoelig is dan glas. Ook de weegschaaltjes hangen aan kwartsdraden. Ramsay woog voor een bezoeker een geringe hoeveelheid xenon af, d. i. het door hem ontdekte gas. Eerst werd er een heel klein glaasje met xenon op de weegschaal gelegd. De doorslag was met het bloote oog niet te zien, maar een lichtstraal in een spiegel toonde dien in het vergroot aan op een schaal aan den muur. Toen werd het glaasje geleegd en bleek, dat het 1/700 milligram lichter was geworden. De geringe hoeveelheid xenon woog ongeveer 0.000.004 gram.

**De grootste steiger van New-York.**

Men schrijft uit New-York aan het „Hbl.":

Met een diner aan boord van het S.S. „Rotterdam" is het in gebruik nemen van den nieuwen steiger van de Holland-Amerikalijn feestelijk gevierd.

Toen de eerste schepen van deze stoomvaartlijn in 1872 in New-York kwamen, landden ze ergens in Brooklyn, later in Jersey City en 20 jaargeleden werd voor hunne schepen de oude steiger te Hoboken gebouwd, die thans door de nieuwe vervangen is. De oorspronkelijke steiger was 600 voet lang, 80 voet breed, had één verdieping en diende zoowel voor het lossen en laden van vracht- en koopmansgoederen als voor het embarkeeren van passagiers en voor het douane-onderzoek der bagage.

In dit alles is nu verandering gekomen.

Toen de maatschappij de „Nieuw-Amsterdam" in de vaart bracht, die 615 voet lang is, stak het schip, wanneer het hier voor anker lag, een eind voorbij de pier in de haven uit; met de „Rotterdam", die 668 voet lang is, kwam het nog sterker uit dat een nieuwe steiger noodzakelijk was en als gevolg hiervan werd dan ook besloten tot den bouw van de tegenwoordige landingsplaats.

De directie schijnt er niet van te houden dingen ten halve te doen, en de steiger, dien zij thans in gebruik heeft genomen, is de grootste in de geheele New-Yorksche haven.

Twee jaar geleden is het werk begonnen, dat thans voltooid is. De tegenwoordige steiger, die 900 voet lang is en 150 voet breed, heeft twee verdiepingen, die door tal van vracht- en personenliften met elkander gemeenschap hebben. De onderste verdieping is de plaats, waar de vrachtgoederen gelost en geladen worden; de bovenste verdieping is uitsluitend bestemd voor passagiers en hun bagage. Het gezamenlijk oppervlak dezer twee verdiepingen bedraagt ongeveer 70 acres (350.000 sq. ft.), waaruit wel mag worden afgeleid, dat er zelfs in de allerdrukste tijden overvloed van ruimte is voor passagiers, bagage en douane-onderzoek en het lossen en laden der vrachtgoederen ondertusschen ongestoord zijn gang kan gaan.

De nieuwe constructie is een belangrijke aanwinst voor Hoboken's Waterfront, is zeer fraai gelegen, juist tegenover de helling van Riverstreets Park en een gebouwen beletten het uitzicht op de mammouthschepen der Nederlandsche maatschappij.

**Halley's komeet uit een ballon gezien.**

In den nacht heeft te Weenen dr. Jaschke van de sterrenwacht, aldaar, een ballontocht ondernomen om de komeet van Halley waar te nemen: de eerste maal, dat dit geschiedde, was 't ongeveer om drie uur 's ochtends, toen de ballon zich tusschen Mailberg en Strossdorf bevond. Naar waarnemer verklaarde, vertoonde zij zich daar geheel anders dan van den grond gezien. De vorm van de komeet was zeer duidelijk omlijnd; de kern had een lichtsterkte van, naar schatting, de tweede grootte. De staart toonde volstrekt geen kromming, en bezat, naar schatting, een lengte van vier hemelgraden. De breedte van den staart, die bij den kop 20 boog-minuten bedroeg, nam naar het einde van den staart toe tot ½ graad.

Naar men weet, zouden in den vroegen morgen van den 19n. Mei omstreeks 10 m. voor 3 (pl. tijd van Greenwich) op tal van plaatsen ballons zich in de lucht bevinden, voorzien van toestellen om waarnemingen te doen in verband met het zich bevinden van de aarde in den staart van de de komeet van Halley. Zoo zullen er monsters worden verzameld van lucht uit de hoogere lagen der atmosfeer, om daarin naar eventueele stofdeeltjes of gassen te zoeken, die er in uiterst geringe hoeveelheden zouden kunnen zijn ingenomen, als bestanddeelen van den staart. Het onderzoek geschiedt in verband met circulaires, aan de luchtvaartvereenigingen toegezonden op initiatief van den bekenden professor Hergesell.

**Het nut van talenkennis.**

Op de booten van de Cunard-lijn zullen een aantal Engelsche hofmeesters door Duitsche worden vervangen. Deze Duitsche hofmeesters spreken Engelsch, Duitsch en Fransch en zij worden aangesteld voor het gemak van de talrijke passagiers van het vasteland, die van de Cunardbooten gebruik maken. De Engelsche hofmeesters, die nu vervangen worden, kenden natuurlijk alleen Engelsch.

**Ter overweging.**

Men moet weten om beter te leven. Zalig de wetenschappelijken die nederig, zijn! Nog andere dingen verstaan zij dan enkel boeken en redeneeringen.

Gabriel Palau S. J.

De ware handigheid bestaat hierin, dat men nooit behoeft te bedriegen en steeds slaagt door eerlijke middelen.

Fénélon.

Er bestaat iets ergers in het leven dan niet geslaagd te zijn, nl. niet geprobeerd te hebben!

President Roosevelt.

Goud geeft vleugels om overal heen te vliegen... behalve naar den hemel.

ze van uitgraven, maar alléén de plaatsbepaling, wáár een put zal gegraven worden. De ondervinding, die ik op Rincon heb opgedaan, en wat zoo van andere plaatsen mij ter oore kwam, spreekt niet voor eenige methode. Daar, waar men het liefst een put wilde hebben, is men op goed geluk af gaan graven in de veronderstelling of in de hoop daar water te vinden. Heel dikwijls kwam men bedrogen uit.

Het is nu ongeveer acht jaar geleden, dat de ingenieur J. Havelaar in zijn welbekend rapport—bladz. 59 schreef: „Rincon is een vestiging van „±1500 inwoners, gelegen in een keteldal. Men treft er slechts één put, „die zeer goed heet te zijn. Naar de „terreinsgesteldheid te oordeelen bestaat er alle kans op voldoend succès voor meerdere grondwaterputten. „Het maken daarvan gaat echter de „krachten der bevolking te boven en „zoodoende blijft deze afhankelijk „van den regenval. De kosten van „eenige gouvernementsputten komen „alleszins gewettigd voor. Het schijnt „echter dat ook hier de bestuurszorg „zich nooit in die richting bewogen „heeft."

Was het den Heer Havelaar bekend geweest, dat die ééne put zich op bijna één uur afstands van Rincon bevond, zijn betoog zou nog klemmender geweest zijn. De laatste minder aangename opmerking van het rapport van dh. H. scheen toch het Bestuur uit zijn dommel te hebben opgewekt. Want nog vóór het verslag in druk verscheen en in de laatste dagen van 1903 hier aankwam, was men reeds met het maken van twee putten op Rincon begonnen en een kantteekening van den Minister van Koloniën — (lees. v. d. Gouverneur) aan den voet der bladzijde: „Twee nieuwe putten worden hier thans aangelegd", moest voor de lezers dien onaangenamen indruk wegnemen.

Bij zijn bezoek aan Rincon den 17 Juli 1903 wees Gouverneur de Jong v. B. en D. de plaats aan, waar de 2e put moest gegraven worden. Bij voorbaat werd hij alvast „Wilhelmina-put" gedoopt. Reeds voor des Gouverneurs komst was men reeds met den eersten put begonnen. De Gouverneur ging van het praktisch idée uit, dat een put zoo dicht mogelijk onder het bereik der bevolking moet zijn. Daarom was de aangewezen plaats voor den Wilhelmina-put midden in de kom van het dorp even bewesten der kerk. Doch of dáár op hoog bevel ook water zou gevonden worden, werd zelfs niet betwijfeld. Helaas, de wandelstok van den Gouverneur bleek niet zoo krachtig te werken als de berkenroede van den „landraad van Uslar". Beide putten waren een groote mislukking. De persoon, die in den beginne met de leiding van het werk belast was en die beweerde van alles verstand te hebben, maakte het fiasco volkomen. De eerste put werd even ter zijde van een rooi aangelegd met de uitgegraven aarde werd een dam *dwars door die rooi heen* aangelegd. (?!) Na eerst door een harde kleilaag van 6 à 7 M. dikte heengewerkt te hebben, stiet men op het harde rotsgesteente en ontbraken de middelen, om ook daar doorheen te komen. Toch kreeg men spoediger water in den put dan men verwacht had. Want bij de eerste zware regenbui vulde het water van den rooi, met den aarden dam inclus, den put. Zoo ligt de put nog, maar nú *zonder* water. Bij het graven van den anderen put ontmoette men de diabaas eerst onder een veel dikkere kleilaag. Ook hier echter gaf men den moed op, toen men op de harde rots kwam. Bij het volgend bezoek van den Gouverneur op 20 Dec. 1904 werd besloten het werk aan den Wilhelmina-put met kracht door te zetten.

Uit enkele gegevens was ik toen reeds voor mij zelf tot de conclusie gekomen, dat hier zeer geringe kans van slagen bestond. In die korte oogenblikken van het optonthoud van het hoog gezelschap deelde ik vrijmoedig aan den Heer Fauel, directeur van O. W. dit gevoelen mede. Maar deze was van meening, dat men hier beslist water *moest* vinden, „want Rincon is immers een vallei". —„Volkomen waar" antwoordde ik, „maar een vallei, waarover al het water langs de rooien wegstroomt, een vallei bovendien met een bodem van zware klei, die geen water op zuigt; alléén aan den zuidkant op de helling of aan den voet van de kalkrotsen zult U beter slagen." —De Heer Fauel kon dat verschil niet inzien en wij moesten ons kort gesprek ten gevolge van het vertrek van den Gouverneur afbreken.

Weken lang heeft men toen in dien put gegraven, geboord, voortdurend met dynamiet het ijzerhard gesteente bewerkt. Slechts matig vorderde men. Op 42 voet diepte vond men een scheur in den rotsbodem en staakte men het werk. Maar geen water kwam door die spleet naar boven wellen. Evenmin zakte ook het van boven ingevallen regenwater er doorheen weg. Men heeft toen van den nood een deugd gemaakt en een steenen wand gemetseld in de schacht van den put met de bedoeling het water van het nabijgelegen tanki of van den rooi erin te laten loopen. Het volgend jaar den 26 Sept. kwam de Gouverneur weer op bezoek o. a. in gezelschap van den Heer Lely, ingenieur en oud-gouverneur van Suriname en diens zoon, student aan de Technische Hoogeschool. Geruimen tijd werd er bij den Wilhelmina-Put vertoefd. De diabaas-brokken uit den put, zwaar als lood en hard als staal gingen van hand tot hand. Ieder begreep, dat men met dien put verlegen zat, maar niemand durfde 't te zeggen, tot opeens de Heer Gouverneur zich tot den Directeur van O. W. richtte: „En U, Mr. Fauel, wat dunkt U ervan"? —„Och, was het luchthartig antwoord, „de proef is mislukt". Maar die proef had 800 tot 1000 Gl. gekost.

De ondervinding heeft mij tot de conclusie gebracht, dat het geen overdreven eisch is, dat voor het rationeel en systematisch graven van putten in onze kolonie een eenigszins nauwkeurige, vooral geologische, kennis van het terrein bepaald van groot belang, zoo niet noodzakelijk is. Wil men het zonder die kennis doen, dan zal, in geval men vooraf niet beslist zeker is water te vinden, het meestal op een jamerlijke geldverspilling uitloopen. —Van den anderen kant is het ook buiten twijfel, dat de schacht van een put heel dikwijls goed materiaal levert, om de geologische formatie van een terrein beter te leeren kennen.

Nog een andere opmerking moet mij van het hart, nl. over de wijze waarop een put wordt uitgegraven. Voor zoover ik weet, gaat men meestal aldus te werk, zelfs in geval men te voren *niet zeker* is, water te ontmoeten: Heeft men den omtrek voor den te maken put, zooals hij definitief zal moeten worden, op den grond afgeteekend, dan wordt ook *al* die aarde over die *geheele* oppervlakte tot *op den bodem toe terstond* uitgegraven. Dat is te veel risico en verlies van tijd en geld. Een deskundige, die in Oost-Indie dikwijls met dergelijk werk was belast geweest, deelde mij eens mede. dat men dáár, in geval geen boormateriaal ter beschikking was, wel over den *vollen* omtrek den put *begon* uit te graven, maar bij het dalen trapsgewijze dien omvang *nauwer* en *smaller* maakte, zoodat op een diepte, waar men vermoedelijk water dacht te vinden, de omvang van het gat zoo nauw was geworden, dat niet meer dan *één* werkman of hoogstens twee er ruimte hadden. Vond men water, dan werd later ook de rest van de aarde uitgegraven. Was de moeite echter vergeefs geweest, dan was toch de risico en tijdverlies minder groot. —Nu echter het Gouvernement een klein boortoestel heeft, om door zand en steen te boren, is de moeielijkheid heel makkelijk opgelost en de risico heel gering. Binnen een paar dagen kan men nu een boorgat van 10 c.M. middellijn tot op een diepte van een normalen put boren. Vindt men terstond water, of wanneer zich na eenige dagen in dat boorgat water verzameld heeft, dan kan daar ter plaatse met succes met het graven van den put begonnen worden.

Wat zou er tegen zijn, dat voor elk der eilanden, zoo'n boortoestel (een uitgave van ± 400 gld.) werd aangeschaft. Het zal zijn rente zeker wel opbrengen.

Rincon—Bonaire.

P. A. Euwens. O. P.

pastoor.

—:o:—



# Nieuwsberichten.

## Curaçao.

**Kerkelijke berichten.**

Door den H. Stoel werd het Vicariaat van Curaçao, de 6 Nederlandsche Antillen omvattend, den 9den Juli 1868 aan de Nederlandsche Provincie der Eerw. Paters Dominikanen toevertrouwd. Mgr. van Ewijk was de eerste Dominikaansche Bisschop van Curaçao. Maar alvorens naar de Missie te vertrekken, woonde Z.D.H. het Vatikaansch Concilie bij. Eerst daarna vertrok Z.D.H. in gezelschap van de Eerw. Paters Schrauwen en Bergman en den Eerw. Broeder Jozef met het zeilschip *Gouverneur de Rouville* naar hier, waar de eerste Dominikaansche Missionarissen 10 Juli 1870 voet aan wal zetten.

Het was derhalve Maandag ll. 40 jaar geleden, dat onze Paters in Curaçao waren aangekomen. De buitengewone omstandigheid, dat een der Stichters van de Curaçaosche Missie, namelijk de Eerw. Broeder Jozef, nog in leven is, gaf den Paters aanleiding dien dag tot een waren feestdag te maken ter eere van den algemeen zoo hoog geachten en oprecht beminden Broeder.

Br. Jozef toch heeft gedurende die veertig jaren steeds met de grootste toewijding gewerkt en al zijn talenten dienstbaar gemaakt aan de gronding en uitbreiding onzer Missie.

Mgr. van Ewijk heeft persoonlijk zeer veel hulp gehad van den goeden, ijverigen Broeder, immer voor alles klaar, steeds bereid om te helpen, waar hij kon.

Maar ook de Missie in het algemeen heeft genoten van zijn groote werkzaamheid, als hoofd der drukkerij van 't Vicariaat, als onderwijzer in de St. Jozefsschool op Pietermaai, als administrateur van „Amigoe di Curaçao" en later ook van „La Cruz".

Geheel in 't bizonder echter mag de Parochie van den H. Rozenkrans op Pietermaai zich verheugen over het kostbaar bezit van zulk een stillen, stoeren werker. Als koster der kerk, als cathechiseermeester, als hulp in den nood voor armen en troostbehoevenden heeft de Eerw. Broeder groote en rijke verdiensten.

Hopen wij, dat hij het gouden feest onzer Missie nog moge medevieren. Een lang leven zij hem daarom toegewenscht.

Nogmaals willen wij hier openlijk onzen oud-administrateur hartelijk dank zeggen voor alles, wat ZEW. voor de *Amigoe* gedaan heeft gedurende meer dan 25 jaren.

**Zilveren Jubilé.**

Vrijdag a. s. 22 Juli zullen drie Eerw. Zusters van de Congregatie van Roosendaal haar zilveren professiefeest vieren.

Het zijn de Eerw. Soeur M. Philomene (Mejuffr. Johanna v. d. Meer, geboren te Amsterdam) sinds 4 November 1905 werkzaam in het Pensionaat Welgelegen.

De Eerw. Soeur M. Balbine (Mejuffr. Lambertha de Bruin, geboren te Diesen (N. B.) eveneens aan 't Pensionaat verbonden sedert 7 Sept. 1886.

De Eerw. Soeur M. Gerarda, (Mejuffr. Sophia Thuring, geboren te Weesp) en sedert 16 Mei 1888 werkzaam in 't St. Martinusgesticht aan de Bewaarschool.

Het zal der Eerw. Jubilaressen, vooral de alom bekende Soeur Gerarda, die zoo echt hartelijk met de kleintjes weet om te gaan en ze het geregeld school komen gemakkelijk maakt, niet aan bewijzen van sympathie ontbreken.

Van onzen kant wenschen wij Haar van harte geluk.

**Naar Aruba.**

Donderdagavond is de heer D. W. Godden in gezelschap van een chimicus en een ingenieur en eenige heeren die goed op Aruba bekend zijn, met de *Juan Luis* daarheen vertrokken.

**Hoedenindustrie.**

Onze hoeden beginnen meer en meer bekend te worden. Deze week kwamen weer aanvragen in om monsters voor Nederland en Duitschland.

**Ceroe Fortuna.**

De weg van Ceroe Fortuna, vroeger bijna onbegaanbaar, en in den regentijd een ware modderpoel, is thans uitstekend in orde, met flinke steenen overlaten, een breeden rijweg in 't midden en aan weerskanten een voetpad. De bevolking is het Bestuur zeer dankbaar.

**De boei.**

Met voldoening zagen wij, dat Maandagmorgen de groote witte boei, die al weer wat verder was weggedreven, aan wal werd gesleept door twee roeibooten, waarvan de bemanning alle kracht moest inspannen om het onhandige, zware ding tegen de golven in te slepen.

**Hr. Ms. Utrecht.**

is Woensdag ll. onder bevel van den nieuwen Commandant, den Kapitein ter zee W. Th. de Booy, uit Suriname vertrokken, en kan eerst daags hier verwacht worden om tegen het Koninginnefeest weder naar Paramaribo te stevenen.

Wij heeten den nieuwen Commandant beleefdelijk welkom.

**Koloniale Raad.**

Woensdagavond was er een openbare zitting, waarin mededeeling werd gedaan der nieuw ingekomen Ontwerpen, welke allen naar de Afdeelingen werden gezonden.

**Quarantaine.**

Bij Gouvernementsbeschikking is eene quarantaine van tien dagen, met inbegrip van de reis, vastgesteld voor alle schepen, komende van Trinidad, wegens het aldaar voorkomen van een geval van pest, met bepaling, dat de schepen, die buiten communicatie aldaar alleen pasagiers ontschepen, lading en mails lossen, en mails aan boord nemen, in het vrije verkeer op Curaçao zullen worden toegelaten.

**Ratten en Muizen.**

Gedurende de laatste 8 dagen werden in het fiscalaat aangebracht en door middel van petroleum verdelgd

173 ratten
225 muizen.

Het getal verdelgde ratten en muizen wordt, na verlaging van den opkoopprijs, iedere week minder, en het pestgevaar is weer grooter nu zich opnieuw een geval op Trinidad heeft voorgedaan.

Zou de zuinigheid ook hier de wijsheid niet kunnen bedriegen?

## Nederland.

### TWEEDE KAMER.

**De interpellatie over de Borromaeus-encycliek.**

Thans ving onder groote belangstelling op de tribunes de interpellatie aan van den heer van Doorn naar aanleiding van de Borromaeus-encycliek.

De heer van Doorn begon met te herinneren, dat nu 57. jaar geleden de toenmalige afgevaardigde voor Utrecht (zijn vader] tot de regeering een interpellatie richtte naar aanleiding van de herstelling der Bisschoppelijke hierarchie in ons land, en wel om te protesteeren tegen de min-aangename woorden, waarmee dit herstel geschiedde. Spreker wees er op, dat in de laatste 60 jaren de R.K. Kerk de meest volle vrijheid heeft genoten. Critiek op hetgeen de R. K. Kerk binnen haren kring doet, ligt dan ook buiten den bemoeiingskring van het parlement. Anders wordt het echter wanneer de Paus zich in zijn herderlijke brieven niet beperkt tot den eigen kring, maar niet schroomt zich in zijn encyclieken te uiten op een wijze welke andersdenkenden terecht moet krenken.

Het kan de Hervormden misschien persoonlijk weinig deren, wanneer het Protestantisme een pest wordt genoemd en dergelijke uitdrukkingen behoeft het Protestantisme zich misschien niet aan te trekken, indachtig aan het: „les gens que vous tuez, se portent assez bien," maar wanneer ten slotte in zulk een Pauselijk schrijven de eer van een gansch volk wordt geraakt, wanneer de vorsten, die het Protestantisme omhelsd hebben, worden aangeduid als de meest verdorvenen, als de meest verloopenen, wier God de buik was, wanneer men bedenkt, hoezeer door die mannen der Hervorming gestreden en geleden is, dan mogen de Hervormden zulk een oordeel van den Paus niet zonder protest toelaten.

Men heeft spreker reeds bij voorbaat van de rechterzijde verweten, dat het oogmerk zijner interpellatie was de rechtsche coalitie te splijten, en dat spreker tot deze interpellatie niet gerechtigd is, omdat hij niet meer staat op het standpunt van de Hervorming. Wat het eerste betreft, gesteld, dat dit waar was, dan geven Pauselijke woorden als in deze encycliek den tegenstanders der coalitie zulk een wapen in handen. En ten aanzien van die tweede insinuatie ontkende spreker

dat hij buiten het verband mag worden gesloten. Al wijkt hij op enkele punten van de Hervormingsgezinden af. Hij heeft het volste recht het op te nemen voor de duizenden in den lande, die hier gekrenkt worden. Hij herhaalt, dat het geheele Nederlandsche volk beleedigd geacht kan worden, daar Zijn Koningin Haar souvereiniteit ontleent aan de Dynastie, welker vorsten door de encycliek gehoond worden.

En tegenover deze beleediging van het Nederlandsche volk vroeg spreker de Regeering, die de draagster is van het gezag, ook tegenover deze beleediging van ons volk post te vatten. Spreker wees er op, dat het kinderachtig is den Paus voor te stellen als een gewonen particulier. De Regeering erkent de souvereine macht van den Paus, door het doen accrediteeren bij het Hof van een Pauselijken vertegenwoordiger.

Op dien grond vroeg spreker:

1e. kan de Regeering aan de Kamer mededeelen op welke wijze zij geprotesteerd heeft tegen de ook voor ons land en de grondleggers van ons volksbestaan krenkende woorden der encycliek; 2e. Indien de Regeering zulk een protest nog niet heeft gedaan, is zij dan voornemens te doen blijken, dat zij met leedwezen van die woorden heeft kennis genomen?

De Minister van Buitenlandsche Zaken, mr. **de Marees van Swinderen**, zegt dat de vragen van den interpellant uitgaan van de onderstelling dat de Regeering van de Borromaeus-encycliek kennis heeft gekregen. Dit laatste is niet het geval (uitroepen oh, en ho ho!). De Regeering meende dan ook, en blijft bij die meening, dat het hier een zuivere inwendige aangelegenheid geldt der R. K. Kerk, welke buiten de bemoeiingskring der Regeering ligt. Daarom beantwoordt de Regeering de beide vragen van den heer van Doorn ontkennend. (Hevig rumoer, zoowel in de Kamer, als op de publieke tribune).

De heer Van Doorn, hoewel uit beleefdheid verplicht de Regeering dank te zeggen voor de inlichtingen, voegt daaraan onmiddellijk toe dat dit antwoord ten eenemale onvoldoende is. Hoe kan — dus vroeg spreker — een Regeering zulk een antwoord geven, waar in gansch ons land, in gansch Europa, één groot, en grootsch protest weerklinkt."

(Luide bravo's, ook op de tribune; de voorzitter dreigt met ontruiming.)

De heer Van Doorn vervolgt, dat de uitingen, waartegen de voorzitter nu dreigementen uit, ongetwijfeld voorkomen uit den Hollandschen geest die zich tot uitspreken genoopt ziet. Tegenover zulk een antwoord, waarbij de regeering zich verschuilt achter het niet kennis krijgen van de encycliek, zegt spreker: laat ons dan, als Kamerleden ieder twee dubbeltjes bij elkaar brengen om voor het ministerie van Buitenlandsche Zaken een abonnement op een courant te koopen.

Tegenover deze houding der regeering ontbreekt spreker de lust om verder op deze zaak in te gaan het oordeel over deze houding der regeering met gerustheid overlatende aan het Nederlandsche volk.

De heer **De Visser** betoogde dat de Kamer met deze zaak geen rekening te houden heeft, omdat het hier geldt een zuiver kerkelijke aangelegenheid, een herderlijk schrijven van Z. H. den paus die zich richt tot de Partriarchen, Bisschoppen enz. Spreker vroeg waar het heen zou gaan, als alle geschriften, uitgaande van kerkelijke instellingen van alle gezindten konden aanleiding geven tot interpellatie in de Tweede Kamer. Dat zou worden eene vermenging van kerkelijke en staatkundige aangelegenheden, en zou, in strijd met onze grondwet, het beginsel van scheiding van Kerk en Staat worden aangerand. Spreker ontkende verder dat wij, al bestaat in Nederland een Pauselijke vertegenwoordiger, staatkundige betrekkingen met den Pauselijken Stoel onderhouden. Deze toestand van breken met officieele betrekkingen met den H. Stoel bestaat sinds 1872 en de interpellatie-van Doorn voert spreker een stap terug op dien weg.

Wat overigens de Encycliek zelve betreft, lijdt het geen twijfel dat de bewoordingen der Encycliek den godsdienstvrede bedreigen en dat honderden Protestanten in den lande zich gekrenkt moeten gevoelen. Onze voorouders werden door die woorden beleedigd. Na breedvoerig hulde te hebben gebracht aan de mannen die het werk der Hervorming hebben ter hand genomen, verklaarde spreker dat hij als Kamerlid de Encycliek naast zich neerligt, maar als lid der Christ. Historische Partij wil hij en zijn vrienden het beginsel der Hervorming hoog houden en mede werken niet tot het afbreken maar tot opbouwing van het Christelijk levensbeginsel.

Voorts zette de heer **Ankerman** uiteen, dat deze quaestie niet in de Kamer thuis behoort. Het publiek gezag had nooit in deze zaak moeten gemengd worden en de interpellatie kan geen practisch nut hebben. Men kan zich niet beroepen op de agitatie, welke de Encycliek in Duitschland heeft verwekt, omdat daar te lande de verhouding van de Staatskerk tot den Heiligen Stoel geheel anders is en Duitschland's keizer de eenige Protestantsche vorst is die bij den Paus vertegenwoordigd is. Met klem protesteerde spreker er tegen, dat deze Encycliek tot een politiek wapen misbruikt wordt. (Applaus, ook weder op de publieke tribune). De voorzitter dreigt beslist tot ontruiming te zullen overgaan, als zich dit weer herhaalt.

De heer **Van der Voort van Zijl** stemde volmaakt in met het antwoord der regeering, betoogende, dat de Minister van Buitenlandsche Zaken een volkomen juist standpunt inneemt, waar Nederland thans geen gezant meer heeft bij den Paus. Overigens sloot hij zich aan bij des heeren De Visser's veroordeeling van sommige zinsneden uit de Encycliek. Ook hij komt op tegen het oordeel over de Hervorming. Als de Encycliek had bedoeld niet de Hervorming in haar geheel te treffen, maar enkele groepen als de Renaissance, Wederdoopers enz. dan hadden die groepen in den Pauselijken brief afzonderlijk genoemd moeten worden.

De heer **Nolens** verklaarde, dat de Katholieke partij in de eerste plaats de Tweede Kamer niet de plaats achtte om deze zaak te bespreken.

Overigens acht hij na de officieele verklaring van Pauselijke zijde, tegenover Duitschland afgelegd, de mogelijkheid uitgesloten, dat krenking van niet-Katholieken ook in Nederland het doel der Encycliek zou zijn. Voorts begrijpt de Katholieke partij niet, dat woorden uit de Encycliek over de werkzaamheden van den H. Boromaeus in Italië en handelende over vorsten van de 16e eeuw, toegepast kunnen worden op onze vorsten van de 16e eeuw en volgende tijden. De appreciatiën over de Encycliek kan de Katholieke partij in hunne onjuistheid en onvolledigheid niet aanvaarden en waar de Katholieke partij geen aanleiding wenscht te geven tot storing van den godsdienstvrede in Nederland, zal zij zich van debat in deze onthouden.

**De Minister van Buitenlandsche Zaken** deed zijn antwoord nader uitkomen met een beroep op den historischen gang der diplomatieke aanraking met het Vaticaan.

De heer **Troelstra** trok de conclusie, dat de tegenwoordige Christelijke Regeering eener Protestantsche natie zich blijkbaar niet geroepen gevoelde uiting te geven aan hare Protestantsche gevoelens, waarna de heer van **Doorn** verklaarde zich onbevredigd te achten en maar geen motie te willen voorstellen, omdat verschillendestemmen zich voldoende tegen de encycliek hadden geuit.

De interpellatie is gesloten.

De Kamer is op zomerreces gegaan.

Verslag v|d *Mbde.*

# Buitenland.

## FRANKRIJK

### Hoe in de Fransche kolonie gestemd wordt.

Aan de Fransche Kamer-commissie tot onderzoek der verkiezingsmandaten, die reeds de herkiezing van den befaamden neger-afgevaardigde Legitimus van Guadeloupe voor ongeldig heeft verklaard, zijn thans ook de stukken uit de overige Fransche koloniën gezonden, die eenvoudig ongelooflijke verkiezingsschandalen aan het licht brengen.

De algemeenheid van dergelijke toestanden in alle koloniën geeft aan de zaak een nationale beteekenis. Het betreft niet meer het resultaat van een of andere verkiezing, maar de Kamer wordt voor de vraag gesteld, of dit gansche systeem der koloniale verkiezingen, dat een bespotting der grondwet vormt, in de toekomst mag worden gehandhaafd.

Voor Guadeloupe, Indië, Réunion, Martinique en Guayana zijn de verkiezingen het sein voor diefstal, plundering en moord. Een verkiezingsperiode beteekent voor een Fransche kolonie een ramp, waarvan de gevolgen in geen drie jaren zijn goed te maken.

Op Guadeloupe werden alle plantages verwoest, en het aantal vermoorden en doodgeslagenen is in het geheel niet te berekenen.

Op Martinique werden geregelde revolverveldslagen, geleverd.

Op Réunion werd de gouverneur in zijn paleis belegerd en werden er rotsblokken op den straatweg gewenteld, dien de candidaat langs moest.

In Indië werden huizen in brand gestoken en sprak het geweer bij de verkiezingen mee. Overal werd de onzinnigste verkiezingszwendel bedreven. Stembussen en stembiljetten verdwenen en op menige plaats verscheurden de beambten heel eenvoudig de biljetten, waarin niet op den regeeringscandidaat was gestemd.

Daarover hadden dan weer woedende gevechten plaats in de stembureau's tusschen de beambten en de benadeelde candidaten.

De commissie van onderzoek kreeg de vaste overtuiging, dat bij geen enkele verkiezing is vast te stellen, of zij althans eenigszins naar recht en billijkheid is geschied.

## ENGELAND.

### De Kroningseed.

### Nieuwe Wetten over Echtscheiding.

De „English church union" vertegenwoordigend 't meest intelligente gedeelte der Anglikaansche Kerk, hield te Londen geregeld zitting, om alle voorname vraagstukken, betrekking hebbende op godsdienst en moraal te bespreken.

Lord Halifax, als president, gaf zijn opinie over den Kroningseed en over de wet, die de echtscheidingen regelt. Het is de moeite waard om te lezen, wat deze protestantsche edelman denkt over deze twee vraagstukken, die thans erg en druk worden besproken.

Wat den kroningseed betreft, zoo heeft Asquith beloofd, dien te zullen veranderen, en dit heeft natuurlijk de ultra-protestantsche partij aangevuurd, om meeting te houden en te protesteeren tegen eenige verandering in de beleedigende woorden door den vorst te gebruiken bij de eerste gelegenheid, dat hij zijn parlement begroet.

Wat de echtscheidingswet betreft, zoo is hier al sedert geruimen tijd een commissie bezig, om die zoo te veranderen; dat het gemakkelijker zal worden gemaakt, om eene echtscheiding te verkrijgen en dat de gerechtskosten lager zullen worden gesteld voor het publiek.

Wat den kroningseed aanging, zoo zei lord Halifax:

„De inhoud en de bewoordingen van den kroningseed zijn niet te verdedigen, en om logisch te zijn, zijn wij verplicht **deze in den tegenwoordigen** vorm geheel af te schaffen.

„Den Koning te dwingen, de woorden thans vervat in den Kroningseed, uit te spreken, is eene beleediging, noodeloos aangedaan aan millioenen loyale onderdanen van den souverein, was eene beleediging aan het gezond verstand der natie, om nog niet te spreken van den theologischen onzin, vervat in de bewoordingen. De eed is verder een schandvlek op de christelijke liefde, ja, een schandvlek op den Koning zelf, zoodra de woorden over zijn lippen waren.

„Waarom zou de koning niet kunnen worden behandeld als een „gentleman", voor wien het gegeven woord voldoende was?

„Indien ik zou staan in de plaats van den koning zou **ik** weigeren de woorden uit te spreken, en dan wilde ik wel eens zien of het land mij zou ondersteunen, of zoude meegaan met een kleine groep van onwetende fanatieken, wier godsdienst bestaat uit onwetend vooroordeel en gemis aan christelijke liefde."

Lord Hallifax eindigde met den wensch uit te spreken, dat de kroningseed, in welken vorm ook, geheel zou worden afgeschaft.

Naar aanleiding van deze scheidingswet zei dezelfde spreker het volgende:

„Wij zijn van meening, dat de echtscheiding tusschen wettig getrouwde personen niet mag bestaan. Als Christenen vinden wij het leven met een anderen man of met een vrouw, door een persoon, die nog een andere vrouw of een anderen man bezit, onzedelijk.

„Het gerechtshof, waar scheidingsprocessen werden uitgesproken, was het welbekende middelpunt van valsche eeden en geheime afspraken.

„Als een bewijs van de gevolgen van het gemakkelijker en goedkooper maken van echtscheidingen, wil ik Roosevelt aanhalen, toen hij over dit punt sprak met betrekking tot Amerika. De oud-president was de overtuiging toegedaan, dat de echtscheiding een ernstig gevaar werd voor de beschaafde samenleving."

## SPANJE.

### De godsdienstquaestie in Spanje.

In Spanje heeft de liberale ministerpresident Canalejas den godsdienstoorlog geopend onder het mom van **de godsdienstverdraagzaamheid te** brengen. Zooals men weet heeft deze minister een koninklijk besluit doen publiceeren, waarbij de verordening van 23 October 1876, betreffende een beperking van artikel 11 der grondwet wordt opgeheven. Hij heeft nl. daardoor voor alle niet katholieke een ruimere godsdienstvrijheid doen afkondigen, door te veroorloven — wat sedert October 1876 verboden was — dat op niet katholieke bedehuizen godsdienstige zinnebeelden of opschriften worden aangebracht en door het toestaan van verschillende andere voorrechten aan niet-katholieke in de uitoefening van hun eeredienst. Daartegen hebben de Paus, de Spaansche bisschoppen, de Spaansche katholieke pers en de katholieke vereenigingen in Spanje met klem geprotesteerd. De kwestie is niet, dat de geestelijke overheid deze kleine concessie niet willen geven aan de andersdenkenden, neen, het protest van den nuntius te Madrid en der bisschoppen richt zich tegen het anti-katholiek en sectarisch drijven van minister Canalejas, die door de wijze waarop hij deze kwestie eigenmachtig regelt, geheel buiten den Paus om, toont, een voorwendsel te zoeken om tegen Rome en de Kerk een verwoeden strijd aan te binden. Het jongste koninklijk besluit toch is een aanslag op het Concordaat, op het verdrag tusschen de Spaansche regeering en den H. Stoel gesloten. Daarin ligt juist de geheele quaestie. Zoolang het Concordaat, — dat uitdrukkelijk alle openbare uitingen en plechtigheden van elken anderen godsdienst dan de staatsgodsdienst, dat is den katholieken, verbiedt — niet met wederzijdsch goedvinden gewijzigd is, blijft het besluit van Canalejas een willekeurige schennis van het Concordaat. Dit geven zelfs liberale bladen toe.

In geheel Spanje worden door de katholieken protestvergaderingen gehouden tegen het drijven van den minister Canalejas, die ook de opheffing van de meeste geestelijke congregaties wil.

Het katholieke centrale comité van actie, dat alle katholieke groepen van Spanje vertegenwoordigt, heeft tot Canalejas een protest tegen zijn anticlericale politiek gericht, eischende afschaffing van de decreten betreffende de inschrijving der congregatiën; zij verlangen dat de in de Troonrede aangekondigde ontwerpen zullen worden ingetrokken.

**Ook richtte dit comité zich tot den** Paus met een telegram, waarin gezegd wordt, dat Canalejas den sinds 30 jaren bestaanden godsdienstvrede bedreigt. Beide, de brief aan den minister-president en dit telegram, zijn onderteekend door lieden uit de hoogste kringen, o.a. de markies De Comillas en markies de Ybarra, den voormaligen conservatieven minister.

De *Corriere d'Italia* zegt, dat de H. Stoel zich steeds verzet heeft tegen de pogingen der Spaansche regeering art. 11 der Grondwet te wijzigen en daardoor het Concordaat te schenden. „Het schijnt", zegt dit blad, „dat men er in Spanje belang bij heeft, de onderhandelingen te doen mislukken. De H. Stoel zal zich even verzoeningsgezind maar vastberaden toonen als in dezelfde quaesties tegenover andere landen."

## Advertentien.

### Dankbetuiging.

Voor de vele bewijzen van hartelijkheid, ondervonden bij de herdenking van mijn veertigjarig verblijf op Curaçao betuigt ondergeteekende aan allen zijn oprechten, welgemeenden dank.

Pietermaai, 12 Juli.

Br. Jozef.

## St. Thomaskring,

Maandag a. s. 18 Juli om half acht gewone vergadering.

De Directeur,

R. J. C. Wahlen.

## Curaçaosche Maatschappij

**tot bevordering van Landbouw, Veeteelt, Zoutwinning en Visscherij.**

ALGEMEENE VERGADERING VAN LEDEN DER MIJ. op Woensdag den 20en Juli, e, k., s'avonds acht uur in de Bovenzaal der Sociëteit: „De Gezelligheid" alhier.

AGENDA:

1o. Jaarlijksch Verslag over 1909.

2o. Verkiezing van twee leden van het Bestuur, wegens periodieke aftreding.

3o. Aanbieding der Rekening over 1909 en benoeming eener Commissie tot onderzoek der Rekening.

4o. Aanbieding der Begrooting voor 1911 en benoeming eener Commissie tot onderzoek der Begrooting.

5o. Mededeelingen en voorstellen.

Curaçao, den 14en Juli 1910

Het Bestuur der C. Mij. t. B. v. L. V. Z. en V.,

H. H. R. Chapman.

De Voorzitter.

G. B. Dussel.

De Secretaris.




**Drukker:**

**ALFREDO F. SINTIAGO.**